

δρόμος που πολεμά εδώ να μας δείξη και να μας υποβάλλη ο κ. 'Αξιότης είναι αληθινά δλέθριοι για τη μουσική μας τέχνη· γιατί όσο κι εμείς τα ξερομασσά, μ' αφέτη του τή φυλλαδούλα δεν κάνει άλλο παρά να μας προσκαλή να βουτηχτούμε στις γλύκες τής 'Ιταλικής μουσικής· κ' ή 'Ιταλική μουσική, αφέτη που αναφέρει ρητά ή φυλλαδούλα, δεν είναι τέχνη με τήν ανώτερη τής λέξης σημασία· είναι το πολύ πολύ στην καλή της μορφή ένα ποτήρι σαμπάνια, στη σαχλοκαστη μορφή τής κλασικής υπερας μια νοθευμένη μαστίχα ή ένα έμπορικό που πουλάνε με τήν οκά τις ήριες, τα ντουίτα και τα κουαρτέτα, που μετρούνε με τόν πήχη τις κολορατούρες, τις άψηλές και χαμηλές νότες· κι ό,τι άλλο αγαπάτε—μόνο τέχνη δεν είναι.

Η 'Ιταλική μουσική κι ό 'Ιταλιάνικος καλιωδισμός στάθηκε πάντα το πιο σπουδαίο εμπόδιο στο ξετύλιγμα κάθε 'Εθνικής μουσικής· ως άνοιξη κομμάτι τήν 'Ιστορία τής Μουσικής του ό κ. 'Αξιότης να δή. Κανένας έθνικός συνθέτης δε βγήκε κατόπι από 'Ιταλική έπιρροή, το ενάντιο, όλοι οι νεώτεροι έθνικοί συνθέτες μόνο ύστερις από βαθειά μελέτη και γνωριμιά με τήν άψηλή και σοβαρή τέχνη (τους μεγάλους Γερμανούς, το Γάλλο Μπερλιόζ) χαρίσανε στο έθνος τους και στον κόσμο όλο ένα κομμάτι αληθινής τέχνης.

Έτσι ό Δανός Γκάντε, οι Νορβηγοί Σθέντσεν και Γκρίγ, οι Τσέχοι Σμετάνας και Ντβόρζακ, ό Πολωνός Μονιουσχο. Μά κ' οι Γάλλοι άφτοι τότες πατήσανε τάψηλότερα σακαπάτια τής Τέχνης, και δίχως να χάσουνε μάλιστα τίποτις από τόν 'Εθνικό χαρακτήρα τής μουσικής τους, όντας γνωριστήκανε στενώτερα με τή Γερμανική σοφία και τέχνη.

Κι ό λόγος θαρρώ έφοκλόδωτος· γνώρισμα χαραχτηριστικό τής 'Ιταλικής μουσικής ή τεχνοτροπία· το έξωτερικό· το φανταχτερό· ή μελωδία—ή σάρκα (δίχως όσάα κατά δυττυχία)· τής Γερμανικής ή σοφία· το έσωτερικό· ή άρμονία—τά όσάα (μά και με σάρκα και τί σάρκα!)

Ό Τεχνίτης λοιπόν που παίρνοντας το Γερμανικό σκελετό και χαρίζοντας του σάρκα από το 'Εθνος του, είναι σε θέση να του φυσήσει και τήν ψυχή του 'Εθνους του, έρτεκεσε κι όλας 'Εθνική μουσική δίχως να το καλοκαταλάβη. Έκει που ή 'Ιταλική μουσική όντας όλω διαόλου έξωτερική και

ζώντας μια ψέφτικη ζωή δεν επιδέχεται ούτε τήν παραμικρή, ξένη σε άάρτηνα, 'Εθνική μεταλλαγή. Μάλλα λόγια : όλη της ή αξία, ή βαρύτη κ' ή δύναμη βρίσκονται συγκεντρωμένες στη μελωδία· ή θάψισουμε λοιπόν αφέτη τή μελωδία άνέγγιχτη κι άπέραχτη (έννοώ το χαραχτήρα της) και τότες γράφουμε 'Ιταλική μουσική κι όχι 'Εθνική ή θα βγάλουμε τήν 'Ιταλική μελωδία, μά τότες βγάλαμε κι όλη τήν 'Ιταλική μουσική, άφου έξω από τή μελωδία της δεν έχει τίποτις άλλο δικό της.

Κ' ένα παράδειγμα φκεινότατο : το Ρούσο Γκλίλκα, πατέρα τής Ρούσικης έθνικής μουσικής. Ό Γκλίλκα μελετημένος και στις δυό άφτες σπουδαιότατες τότες μουσικές σχολές τής έποχής του και τήν 'Ιταλική και τή Γερμανική. 'Ας άνοιξη ό κ. 'Αξιότης τις υπερες του Γκλίλκα να δούμε : ή 'Ιταλική έπιρροή έμεινε 'Ιταλιανισμός με δίχως καμιά 'Εθνική χρωματιά κ' έτσι άπαντούμε άρκετά συχνά τις ήριες με τις αντιπαθητικές κι άντιαισθητικές κολορατούρες που άπαντάμε και στην κατακαχημένη τή Λουκία(ν) του κ. 'Αξιότη, με το συμπάθειο, του Ντανιζέττη ήθελα να πώ. Η Γερμανική έπιρροή όμως μεταβλήθηκε έλη σε Ρούσικη έθνική χρωματιά· κ' έτσι βλέπουμε στο Γλίλκα τή Γερμανική σοφία χυμένη σε καινούριους άρμονικούς συνδυασμούς με Ρούσικη χρωματιά, βρίσκουμε πλούσια κ' έθνικά χρωματισμένη όρχήστρα και κάποιο βάθος που δεν το άπαντούμε σε καμιά από τις γλυκανάλατες υπερες που μας άραδιάζει ό κ. 'Αξιότης στη φυλλαδούλα του.

Για ίσια ίσια τήν 'Ιταλική έπιρροή πρέπει να πολεμήσουμε με όλη μας τή δύναμη ά θέμα να προστατίψουμε τήν 'Ελληνική «μελωδία» (=δημοτικό τραγούδι) κατά που ζητάει ό κ. 'Αξιότης από τ' 'Ωδειο μας.

Τήν έμπορική μουσική ήν γένει, από τήν υπεραίσαμε τήν καντσονέττα, πρέπει να πολεμήσουμε ά θέμα να σώσουμε το δημοτικό μας τραγούδι και να θάψισουμε ζωντανό στο στόμα του λαού άντις να το μεταλασμάσουμε μόνο σε βιβλία και λαογραφικές συλλογές, (που βέβαια πολύ χρήσιμες κι άναγκαίες). Όλες άφτες οι ήριες κ' οι καντσονέτες κ' οι όπερέττες οι Βιεννέζικες κ' οι Φραντσέζικες κ' οι Ταλιάνικες με τήν έφολή τους μελωδική, περνούνε γλήγορα και δίχως κόπο στο στόμα του λαού, του χαλνούνε το γούστο του, του χαλνούνε το τονικό του αίστημα, και στο τέλος τόν

κάνουμε να ξεχάση ή και να βαρεθή το δικό του τραγούδι.

Κ' είναι αλήθεια τρομερό να περπατά κανείς μέσα στην 'Αθήνα κι άντις νακούη το έθνικό μας τραγούδι, να βασανίζουνε τάφτια του οι διάφορες καντσονέττες, οι κλαψιάρικες Νορματρικιάτες, τών οργανίττων κ' οι σαχλοανάλατες έφτυμες κι άνέφτυμες χήρες.

Γι' αφέτο, και πρέπει να του το πούμε εδώ του κ. 'Αξιότη, βρίσκω πως αν και μόνη αφέτη τήν ύπηρεσία πρόσφερε στη μουσική μας ό κ. Ναζός, δηλ. που έξώρισε από τ' 'Ωδειο τους Ναμπούκους, τις Νόρμες και τόν Κρισπίνο, άρκει για να του άφειθύνε πολλές άμαρτίες.

Κι ως μη κρυφτή πίσω από τα δάχτυλά του ό κ. 'Αξιότης να μας πη πάλι πως «έπαραιτήτως το μορφωτικό μας σύστημα δεν είναι Γερμανικό· δεν είναι Γαλλικό· δεν είναι 'Ιταλικό(!)· είναι 'Ελληνικό(!) με βάση μόνον εκείνων τών ξένων μεθόδων : τόν κλασικισμό», γιατί άπ' όσα βλέπουμε στη φυλλαδούλα του το σύστημα που άνειρέβεται ό κ. 'Αξιότης δεν είναι ούτε Γαλλικόαν, ούτε Γερμανικόαν, μά προπάντων ούτε 'Ελληνικόαν· είναι άπλούστατα 'Ιταλικόαν και δή 'Ιταλικόαν» τής προπερασμένης γενεάς και τίποτις άλλο.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΡΥΘΜΟΙ

Στο φίλο μου Μάξιμο Δώρο

1.

Θά ρθής πρὸς τὰ μεσάνυχτα σιγά νὰ μὲ χτυπήσης
Κι άντις σάν πάντα νὰ με ἰδῆς τὴν πόρτα νὰ σοῦ ἀνοιῶ,
Στὸ δρόμο κάποιον φάντασμα νὰ φεύγη θ' ἀπαντήσης·
Θά μῆς και τὸ σπιτάκι μας θὲ νάβρης ἀδειανό . . .

2.

Ἀπὸ τὴ στέγη τὴ σκεβρῆ και τὸ θαμπὸ φεγγίτη
Τὸ φεγγαριάτικο καθὼς ἀπόρη πέφτει φῶς
Τυλίγει σὰ σὲ σάββανον τὸ ρημαγμένο σπίτι . . .
Ποτέ του ζωντανότερα δὲ μίλησε ὁ Χαμός.

«Στο χωριό δεν έπηγα από τήν ώρα που μ' εντρόπισαες.»

«Θά γένει τέλος άπόψε! Πρέπει άντάμα να φύγουμε σ' άλλον κόσμο.»

«Μαζή σου;» τής είπε τρομαχμένος.

«Αν αγαπάς τή ζωή σου!» του άπάντησε άμέσως.

«Όχι» τής είπε άποφασιστικά.

«Τότες άπόψε θα μας σκοτώσουν» του άπάντησε.

«Και για μένα ό χαμός είναι μικρό κακό, γιατί τή ζωή πώχω δεν τή βαστάω πιλιό· είμαι ντροπιασμένη και καταφρονεμένη· μά έσύ τάρταιζες όλα.»

«Έγώ;» είπε κ' έσηκώθηκε από τήν όγνήστρα του όπου έκαie τώρα μια μεγάλη φλόγα· «ό κόσμος όλος ξέρει πως δεν ήμουν ό πρώτος· έσύ ήσαν πάντα άκουσμένη στο κακό.»

«Γιατί πάντα εφρεθήκαν άνθρώποι δυοιοί σου που μ' έγέλασαν. Μά μη χρονοτριβας, οι δικόι μου σε λίγο θάναι εδώ.»

«Τί έκαμες πάλι;» τής είπε σιμόνοντάς την και σηκώνοντας το χέρι σά νάθελε να τήν χτυπήσει· «γιατί ήρθες εδώ αυτὴν τήν ώρα;»

«Έσύ τάρκαμες όλα» του άποκριθηκε άτάραχη· «αν άφινες τή Μαρία δε θα γενόταν άντάρα καμία,

δε θα μάθινε κανένας τίποτα· θα περνούσαμε ζωή χαρισάμενη· μά ήθελησες και συ να με γελάσεις· και δε βαστούσα πιλιό· πάμε, σου λέω!»

«Όχι» τής ξανάειπε άποφασισμένος «δε φεύγω μαζή σου· δε σε θέλω. Γιατί ήρθες;»

«Α» έκαμε εκείνη άχνίζοντας και άνοιγοντας τα μάτια της αθά χαθούμε! Νά τους έβλεπες πως έκαναν σήμερα! Σε γυρεύουν παντού· θέλουν το θάνατό σου· κανένας τους δε μου μιλεϊ· θα ξεπλύνουν λέει όλες τις ντροπές που τους έφορτωσα με μίας· θα σκοτώσουν και τους δυό μας. Οι δικόι μου είναι άνταμωμένοι με τάρτερρα τής Μαρίας. Και είναι όλοι άγριαμένοι! Πάμε, πάμε!»

«Μαζή σου όχι, σουπα, δε θέλω να γελάσω τή Μαρία.»

«Α, τήν αγαπάς εκείνηνε! μά με το πείσμα σου θα χάσεις τή ζωή σου!»

«Αν ήσουν άλλωιότικη κάνε! Μά σκέψου πόσα έκαμες! Κ' είσαι πάντα στο κακό άκουσμένη, κ' είσαι γυναίκα άλλουνοῦ, και ό άντρας σου θα μας έχανε στη φυλακή και τους δυό όταν θα τάρσε.»

«Πάμε» παρακάλεσε άρχοντας.

Στο φῶς τής φωτιάς που έκαie στην άγκωνή σπιθηρίζοντας έφαινότου κίτρινη, κ' έκοίταζε τρο-

γύρου της μ' άνησυχία. «Όσο ή ώρα περνούσε τόσο δι κίντυνος έγενότου μεγαλειότερος και το φύγι δυσκολώτερο.

«Πάμε» του ξανάειπε δακρυζοντας «αν αγαπάς τους γόνους σου, πάμε! Θα μας εφρον· μά τόν οφρανό, σου λέω τήν αλήθεια.» Και σε μια στιγμή άψιόνοντας έπρόσθεσε:—«Οι καταραμένοι με κυνηγούν! Χαλεύουν τώρα τήν τιμή τους, άφόντις οι ίδιοι τάρκαμαν! Έκείνοι μ' έδωκαν του άντρος που δεν αγαπούσα, όταν ήμουν δεκάξη χρονῶ· νήπιο άκόμα. Και τώρα που μ' άπαράτησε αυτός δε άφορισμένος, θέλουν να ζω μοναχή κι άπροστάτευτη, και να μην αγαπάω κανένανε, σάν το έρνο το πουλί! Α κόσμο κακέ!» Και τούτα λέγοντας έπιασε από το χέρι το Γιώργη και τόν έτράβηξε πρὸς τήν πόρτα. Κ' έπρόσθεσε άνήσυχη:—«Φεύγε, φεύγα...και μοναχός σου, ά θέλεις!... Για ύστερη φουά έδοκίμασα ναχω τήν αγαπή σου. Συμπάθητε· μ' έπνιξε ή ζήλεια κ' έκαμα τα σκάνταλα. Μά φεύγε· ή ώρα κλει!»

Ό Γιώργης τήν έκοίταζε στατικός και ιδάκρυσε χωρίς να το θέλει.

«Ό Θεός» τής είπε απολλά θα σου συμπάθησει, γιατί ή καρδιά σου είναι καλή. «Και έστά-

3.

Ποτέ μου δὲ μὲ τρώμαζεν ἄλλη βραδεὶά ἢ Σελήνη
 Ὅπως ἀπόψε κίτρινη πὸν βγήκε ἀπ' τὸ βουνό . . .
 Ἀγαπημένο πρόσωπο σ' ἐπιθανάτια κλίση
 Μοῦ φάνη πὸς μοῦ χάριζε τὸ ΧΑΙΡΕ τὸ στεγνό.

4.

Καθὼς ἀπόψε σιωπηλὸ τὸ σκυθρωπὸ φεγγάρι
 Ἀπλόνει ἀπλόνει σάββανα στῆς λίμνης τὰ νερά,
 Κάποιους νεκροὺς μοῦ φαίνεται πὸς καρτερεῖ νὰ πάρη
 Τόσο δλα στέκουν ἄφωνα τριγύρου κοὶ νεκρά . . .

5.

Φαιδρὰ χελιδονάκια μου, περάστε κι' ἀπὸ μένα
 Καὶ τοῦ σπιτιοῦ μου μιά στιγμὴ ταράχτε τὴν ἡχώ,
 Μὴν κηλαδεῖτε μοναχὰ σὲ σπιτία ἐντυγμισμένα,
 Ἔτσι καλὸ καὶ οἴγουρο νὰ δῆτε γυρισμό.

6.

Στὸ ρημαγμένο κῆπο μας βλάστησε γόνα ἢ χλόη
 Κ' ἐπνίξε τοὺς φτωχοὺς ἀιθούς· μονάχα κάπου ἐκεῖ
 Ἡ κρήνη χύνει δάκρυα καὶ κάποιον μοιρολόι . . .
 Μόνη ζωὴ πὸν ἀπόμεινεν ἐμᾶς γιὰ νὰ θρηνηθῇ.

7.

Ὅ πόσο ἀλήθεια κλάψαμεν ἐπὲς τὸ βράδυ-βράδυ
 Στὸν οὐρανὸ σὰ γύριζον τὰ σύννεφα βαρεῖά,
 Δὲν ξέρω πὸς βρεθῆκαμε ἀπ' τὸ ἔρμιο σου ρημάδι
 Καὶ σὲ ἀναθυμηθήκαμε πὸν δὲν ὑπάρχεις πιά.

8.

Μόνος ἀπόψε, σὸν καὶ πὸς κι ὅπως καιροὺς καὶ χρόνια
 Θὰ μείνω μὲς στὴν κάμαρα κι' ἄλλη ζωὴ κομμάτι . . .
 Θὰ κοιμηθῶ καὶ τὰ καλὰ θ' ἀρχίσουνε τριζόνια
 Νὰ τραγουδοῦν τὴ Μοῖρα μου ἀπ' τὴ σβυστὴ γωνιά.

Βραχώρι.

ΚΙΜΩΝ ΓΑΛΑΖΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΑΔΜΠΟΥΡΟ

ρομάντζο σφουγγαράδικο

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΥΟ ΔΡΑΧΜΕΣ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Ἐνα βιβλιάρικι μικροῦτοικο μᾶς στάλθηκε ἀπὸ τὴν Πόλη. «Τὰ Τραγούδια τοῦ Στρατιώτη». Μικροῦτοικο μὰ θαματοουργό. Πουλήθηκε στοὺς δρόμους τῆς Πόλης μιά δεκάρα. Ἡ πρώτη ἐκδοσὴ του, δέκα χιλιάδες ἀντίτυπα, ἐξαντλήθηκε σὲ λίγες μέρες. Ἐγινε καὶ δευτέρη ἐκδοσὴ ἀπὸ ἄλλες τόσες χιλιάδες. Πάσι κι αὐτῇ.

Νά, κι ὁ ποιητὴς τῶν «Τραγουδιῶν τοῦ στρατιώτη» :

Ὁ Θανάσης Κατραπάνης. Τὸ Θανάση μᾶς τονὲ ζουγράφισε καὶ μᾶς τονὲ γνώρισε πέρσι ὁ Ἰξίονας στὴν ΣΤ' (342 φύλλο τοῦ «Νουμά») καὶ στὴ Ι' (348 φύλλο) ἀπὸ τίς «Λιγόλογες γραφές» του. Τὸν ξέρουν κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» ἀπὸ τὰ τραγούδια του πὸν κάθε τόσο δημοσιεύουμε. Ὁ Θανάσης εἶναι φανατικὸς ἐργάτης τῆς Ἰδέας μὲ τὴν πέννα—πολλὲς φορὲς καὶ μὲ τὴ γροθιά. Ὅπως δὲ χρειάζεται σήμερα πὸν οἱ Μιστριώτηδες ξαπολύσανε ξανὰ τὴ γλώσσα τους.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΣ ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΤΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Β')

Πρὸς τὸν Κυρ Γιαννάκη Μελά
 ἀπὸ Λάρσα τῆς 17 Μαγιοῦ 1825
 εἰς Γιάννινα.

Δὲ φαίνεται μονάχα, πὸς δὲν ἔλαβα τὰ δύο γράμματά σου, καθὼς μοῦ φανερώνεις, μόνε δὲν τὰ λαβα τελείως, γιὰτὶ σὸν τὰ εἶχ λάβει δὲ σοῦ παραπονιόμου σὲ προτητερινό μου ἀποτεκεῖνο, ὅπου σοῦ ἐπεσα μὲ τὸν ἀδερφό σου κυρ Πετράκη γιὰ τὴ μεγάλη σου σιωπή. Ὅστοςο ἐπρεπε νὰ λάβω κἄν τὸ ἕνα μὲ τὸ μέσο τοῦ σπιτιοῦ μου, ὅπου μῶστειλες, καθὼς μοῦ σημαδέβεις φοβοῦμαι κι' ἀφτὰ τὰ γράμματά σου θελὰ εἶναι πολυκαιρινὰ καὶ γιὰ νὰ προφασιστεῖς ἀφορμῆς ὅπου δὲ μῶγραψες τόσο καιρὸ τὰ καμὸθηκες καινούργια καὶ βρίσκεῖς αἰτία νὰ κλαφτῆς ἀποταμένα, πὸς στ' ἀλησμόνησα γιὰ νὰ μὴ σε μαλλώσω μὲ δικιο, ὅπου σοῦ δίνω συχνὰ ἀφορμὴ νὰ μὲ θυμάσαι, καὶ μαλλώνεις.

Κι' ἀφτὸ τὸ παρκαπὸν σου ὡς τόσο, ὅτι λογιῆς κι' ἂν εἶναι, φίλε, ἐγὼ γιὰ σπολλάτη σου τὸ γνωρίζω γράφε μοῦ ἀπὸ κάποτε, καὶ γράφε μοῦ μ' ὅτι πρόφαση θέλεις.

Μοῦ ἄρρεσε ἡ ἀπόκριση, ὅπου ἔδωκες στοὺς ἐβγενεῖς φιλέλληνας τῶν Κορφῶν! Κι' ἀληθινὰ ἐγὼ δὲ γράφω ἑλληνικά. Πρῶτο, γιὰτὶ δὲν τὰ παραξίρω. Καὶ δέφτερο, γιὰτὶ νὰ τὰ ἤξερα πάλε δὲν ἔγραφα, ἀφορμῆς ὅπου δὲ θελα μ' ἀπεικάζαν ὅσοι θέλω νὰ μ' ἀπεικάζουν. Μόνε σὰ μῶδωκες ἀφορμὴ, δόσμου καὶ τὴν ἄδεια νὰ σοῦ θυμήσω κι' ἄλλα καμπόσα πρὸς ἀπόκριση τέτιαν.

Δυὸ μεγάλα φταιξίματα μοῦ ρίχνουν. Πρῶτο πὸς θέλω νὰ χαλάσω τὴν κοινὴ γλώσσα. Κατὰ δύο τρόπους μπορεῖ νὰ νοηθῇ ἡ κοινὴ γλώσσα, ὅπου λένε ἢ ἐκεῖνη ὄλου τοῦ γένου, ἢ ἐκεῖνη ὅπου μεταχειρίζονται οἱ Λογιώτατοι ἑλληνιστάδες. Ἄν θελήσουν νὰ ὀνομάσουν κοινὴ γλώσσα τῶν λογιωτάτων, ἀποκρίνομαι πὸς δὲν εἶναι κοινή· ἀφορμῆς ὅπου δὲν εἶναι ἡ γλώσσα ὄλου τοῦ γένου, μόνε ἰνοῦ παραμικροῦ μέρου, ὅπου εἶναι νοῦλα ὡς πρὸς ὄλο τὸ γένος. Ἄν ὀνομάσουν κοινὴ τὴ γλώσσα ὄλου τοῦ γένου, μὲ συμπαθοῦν νὰ εἰπῶ ἱλιέφτερα, πὸς δὲ χαλνιέται ἢ κοινὴ γλώσσα ἀποτ' ἐκεῖνο, ὅπου τὴν κρύνουν καὶ

*) Κοίταξε φύλλο 388.

Ἦσκε μιά στιγμὴ σιωπηλὸς καὶ ἀναμετριότου τὶ ἐπρεπε νὰ κάμει.

«Φεύγα» τοῦ ξανάειπε ἐκεῖνη σπρώχοντάς τον πρὸς τὴν πόρτα.

Τώρα ἀκουστῆκαν σκυλιῶν ἀληχτίσματα.

«Ἐρχονται!» εἶπε ἡ Βασιλικὴ χάνοντας τὰ φρένα· «φεύγα ἀμέσως.»

«Εἶναι ἀργά!»

«Εἶναι καιρὸς ἀκόμα!» τοῦ ἀπάντησε ἀνοίγοντας τὴν πόρτα «πάρε τὸν κατήφορο, καὶ ἀνέβα σὲ χωριὸ ἀπὸ τὴν ἄλλη ράχη· κρούσου σπῆτι σου ἀπόψε, καὶ μίσεψε αὔριο γιὰ τὴν ξενηταιά. Γιὰ μένα μὴ γνοιαστεῖς· δὲν τοὺς σιάζομαι.»

Μία στιγμὴ ἔμεινε ἀναποφάσιτος στὴν πόρτα. Μὰ ἐκεῖνη τὸν ἀμπώσε μ' ὄλη τὴ δύναμή της ὄξω.

«Θὰ κρουφτῶ ἐδῶ σιμὰ» τῆς ἐμουρμούρισε βγαίνοντας «ὡς πὸν νὰ φύγουν, ἂ θελήσουν νὰ σοῦ κάμου· κακὸ θὰ φανερωθῶ ἀμέσως.» Κ' ἔτσι λέγοντας ἐροδόλησε κατὰ τὸν ἰλαιῶνα.

Ὅς τόσο τὰ ἀληχτίσματα ἀκολουθοῦσαν, κι' ἀκουόταν τώρα χλαλοὴ καὶ ποδοβολημός, καὶ ἡ ἀντάρα ἐγενότου καθε στιγμὴ μεγαλήτερη, οἱ ἀνθρώποι ἐζέμωναν βιαστικὰ σὲ καλύβι.

«Ἐπλάκωσαν» εἶπε μὲ τὸ πὸν της ἡ Μαρία πε-

τῶντας θυμωμένη κατὰ γῆς τὴ μπόλια της καὶ ἀκουμπώντας τὸ νῶμο της στὸν ὀρθὸ τῆς πόρτας ἐσὼ θὰ τοὺς προσμένω!»

Καὶ σὲ λίγο τοὺς εἶδε· ἦτκν μιά δεκαριά ὄλοι ὄλοι· μερικοὶ ἐρατοῦσαν στὰ χέρια τους φανάρια κι' ἄλλοι ἦταν ἀρματωμένοι μὲ μυχγοῦρες καὶ μὲ ντουφέκια.

«Ἐπιάκαμε καὶ τοὺς δυὸ» ἐφώναξε, βλέποντάς την σὲ φῶς πὸν ἔβγαῖνε ἀπὸ τὴν πόρτα, ὁ ἀδερφός της ὁ Κώστας πὸν ἐφαινόταν πὸς ὀδηγοῦσε τὴ σκάθρα «ζῶστε τὸ καλύβι μὴ μᾶς φύγουν!»

Οἱ ἄλλοι τὸν ὑπάκουσαν βιαστικὰ.

«Τί ζητάτε» τοὺς ἐρώτησε ἄγρια ἡ Βασιλικὴ. Τρεῖς ἀνθρώποι, τὰ δύο ἀδέρφια τῆς Μαρίας κ' ἕνας δικός της ξάδερφος ἦρθαν καταπάνου της.

«Ποῦ εἶναι ὁ Γιῶργης» τῆς εἶπε μὲ βραχνὴ φωνὴ ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους.

«Μὴν τῆς μιλεῖς» τοῦ πρόσταξε ὁ ξάδερφός της.

«Δὲν ξέρω» ἀποκρίθηκε ἡ Βασιλικὴ «ἐδῶ δὲν εἶναι» κ' ἐπαρμήρισε λίγο ἀφίνοντας ἐλεύτερο τὸ διάβα.

Οἱ τρεῖς νέοι ἐμπῆκαν μέσα κ' ἐκοίταξαν ὄλοῦθε προσεχτικὰ· κι' ἀφοῦ δὲν εὗρηκαν κανέναν ἐβγήκαν πάλι ὄξω.

«Κ' ἐσύ» τῆς εἶπε ὁ ξάδερφός της ἐτί κάνας ἐδῶ τέτοιαν ὄρα;»

«Ἐδῶ μ' ἔφερε ἡ τύχη μου» τοῦ ἀπολογήθηκε ἔροβα. «Ἀδέρφια σὰς ἔχω· μὰ γιὰ ἀδέρφια δὲ σὰς γνωρίζω· ἐσεῖς ἐκάματε ὄλα τὰ σκάνταλα ἀπὸ τὴν ἀρχή· σὰς τῶπα κι' ἄλλες φορὲς, ἐσεῖς, ἐσεῖς οἱ καταραμένοι!»

«Τί θὰ κάμουμε μὲ δαύτην;» ἐρώτησε ὁ ἀδερφός τῆς Μαρίας.

«Ποῖός θὰ χάσει τὴ ζωὴ του καὶ τὴν ψυχὴ του γι' αὐτὴ τὴ δημόσια;» ἐφώναξε ὁ Κώστας ἀπὸ μακρὺ ἀθὰ τὴ στείλω αὔριο στὴ χώρα, γιὰ νὰ κάνει ἐκεῖ τὴν ἐπιστήμη της.»

«Καλὰ λές» τοῦ ἀποκρίθησαν δυὸ τρεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

«Καὶ τώρα» ἐρώτησε πάλι κάποιος.

«Πᾶμε νὰ τόνε βρούμε.»

«Θὰ κρούβεται σὲ λόγγο!»

«Θὰ ξίρει ἡ Βασιλικὴ.»

«Ποῦ εἶναι τος, Βασιλική;»

«Θᾶναι σπῆτι του.»

«Πᾶμε νὰ ἰδοῦμε!»

«Δὲ μᾶς λέει!»

«Πᾶμε ἀπὸ τὸ σπῆτι του» εἶπε ὁ Κώστας ἐξ-